Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

10. detsember 2013 *

Eelotsusetaotlus — Euroopa ühine varjupaigasüsteem — Määrus (EÜ) nr 343/2003 — Varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramine — Selle kontrollimine, kas on täidetud varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutamise kriteeriumid — Kohtuliku kontrolli ulatus

Kohtuasjas C-394/12,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Asylgerichtshof'i (Austria) 21. augusti 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 27. augustil 2012, menetluses

Shamso Abdullahi

versus

Bundesasylamt,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, asepresident K. Lenaerts, kodade presidendid A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, T. von Danwitz, E. Juhász, A. Borg Barthet, C. G. Fernlund ja J. L. da Cruz Vilaça, kohtunikud A. Rosas (ettekandja), G. Arestis, J. Malenovský, A. Prechal, E. Jarašiūnas ja C. Vajda,

kohtujurist: P. Cruz Villalón,

kohtusekretär: ametnik K. Malacek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 7. mai 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

— S. Abdullahi, esindajad: *Rechtsanwältin* E. Daigneault ja *Rechtsanwältin* R. Seidler,

— Austria valitsus, esindaja: C. Pesendorfer,

— Kreeka valitsus, esindajad: G. Papagianni, L. Kotroni ja M. Michelogiannaki,

— Prantsuse valitsus, esindaja: S. Menez,

— Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* G. Palatiello,

— Ungari valitsus, esindajad: M. Fehér, G. Koós ja K. Szíjjártó,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

— Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: J. Beeko, keda abistas *barrister* S. Lee,

— Šveitsi valitsus, esindaja: D. Klingele,

— Euroopa Komisjon, esindajad: W. Bogensberger ja M. Condou-Durande,

olles 11. juuli 2013. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 18. veebruari 2003. aasta määruse (EÜ) nr 343/2003, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest (ELT L 50, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 109), artikleid 10, 16, 18 ja 19.

2 Eelotsusetaotlus esitati Austrias varjupaigataotluse esitanud Somaalia kodaniku S. Abdullahi ja Bundesasylamti (föderaalne varjupaigaamet) vahelises vaidluses, mis käsitles S. Abdullahi poolt nimetatud ametile esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramist.

Õiguslik raamistik

Genfi konventsioon

3 Genfis 28. juulil 1951 allkirjastatud pagulasseisundi konventsioon (*Recueil des traités des Nations unies*, kd 189, lk 150, nr 2545 (1954); edaspidi „Genfi konventsioon") jõustus 22. aprillil 1954. Seda on täiendatud 31. jaanuari 1967. aasta pagulasseisundi protokolliga (edaspidi „1967. aasta protokoll"), mis jõustus 4. oktoobril 1967.

4 Kõik liikmesriigid ning Islandi Vabariik, Liechtensteini Vürstiriik, Norra Kuningriik ja Šveitsi Konföderatsioon on Genfi konventsiooni ja 1967. aasta protokolli osalisriigid. Euroopa Liit ei ole ei Genfi konventsiooni ega 1967. aasta protokolli osaline, kuid ELTL artikkel 78 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta") artikkel 18 näevad ette, et varjupaigaõigus on tagatud eeskätt selle konventsiooni ja protokolli kohaselt.

Liidu õigus

5 Selleks et saavutada Euroopa Ülemkogu poolt Strasbourgi istungil 8. ja 9. detsembril 1989 püstitatud eesmärk ühtlustada liikmesriikide varjupaigapoliitika, kirjutasid liikmesriigid 15. juunil 1990 Dublinis alla Euroopa ühenduste liikmesriigile esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava riigi määramise konventsioonile (EÜT L 1997, C 254, lk 1, edaspidi „Dublini konventsioon"). See konventsioon jõustus 12 algse allakirjutanu jaoks 1. septembril 1997, Austria Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi jaoks 1. oktoobril 1997 ning Soome Vabariigi jaoks 1. jaanuaril 1998.

6 Euroopa Ülemkogu Tampere istungi 15. ja 16. oktoobri 1999. aasta järeldused näevad eeskätt ette Euroopa ühise varjupaigasüsteemi loomise.

7 2. oktoobri 1997. aasta Amsterdami lepinguga lisati EÜ asutamislepingusse artikkel 63, mis andis Euroopa Ühendusele õiguse võtta Euroopa Ülemkogu poolt Tampere istungil ette pandud meetmed. EÜ artikli 63 vastuvõtmine võimaldas eeskätt asendada liikmesriikidevahelistes (välja arvatud Taani Kuningriik) suhetes Dublini konventsiooni määrusega nr 343/2003, mis jõustus 17. märtsil 2003.

8 Selle sama õigusliku aluse põhjal võeti vastu ka eri direktiivid, muu hulgas:

— nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/83/EÜ miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu kohta (ELT 304, lk 12); see direktiiv asendati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiviga 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule (ELT L 337, lk 9);

— nõukogu 1. detsembri 2005. aasta direktiiv 2005/85/EÜ liikmesriikides pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuete kohta (ELT L 326, lk 13); see direktiiv asendati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiviga 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT L 180, lk 60).

Määrus nr 343/2003

9 Määruse nr 343/2003 põhjendused 3 ja 4 on sõnastatud järgmiselt:

„(3) Tampere istungi järeldustes tõdetakse ka, et see süsteem peaks lühiajaliselt hõlmama selget ja toimivat menetlust varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramiseks.

(4) Selline menetlus peaks põhinema liikmesriikide ja asjaomaste isikute seisukohast erapooletutel ja õiglastel alustel. Eelkõige peaks see võimaldama kiiresti määrata vastutava liikmesriigi, et tagada tegelik juurdepääs pagulasseisundi kindlakstegemise menetlusele ja mitte seada ohtu varjupaigataotluste kiire menetlemise eesmärki.”

10 Määruse nr 343/2003 artikli 1 kohaselt sätestatakse selles kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest.

11 Selle määruse artikli 3 lõige 1 näeb ette:

„Liikmesriigid vaatavad läbi kõikide selliste kolmanda riigi kodanike taotlused, kes taotlevad varjupaika mõne liikmesriigi piiril või territooriumil. Taotluse vaatab läbi üks liikmesriik, kelleks on III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaselt vastutav liikmesriik.”

12 Selleks et oleks võimalik määrata „vastutav liikmesriik” määruse nr 343/2003 artikli 3 lõike 1 tähenduses, näevad selle määruse III peatükki „Kriteeriumide tähtsusjärjestus” kuuluvad artiklid 6–14 ette rea objektiivseid ja hierarhilisi kriteeriume seoses saatjata alaealiste, perekonna ühtsuse, elamisloa või viisa väljastamise, liikmesriiki ebaseaduslikult sisenemise ja seal elamise, liikmesriiki seaduspäraselt sisenemise ning lennuvälja rahvusvahelisel transiidialal seotud taotlustega.

13 Määruse artikkel 10 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kui artikli 18 lõikes 3 osutatud kahes loendis kirjeldatud otseste või kaudsete tõendite, sealhulgas [nõukogu 11. detsembri 2000. aasta] määruse (EÜ) nr 2725/2000[, mis käsitleb sõrmejälgede võrdlemise Eurodac-süsteemi kehtestamist Dublini konventsiooni tõhusa kohaldamise eesmärgil

(EÜT L 316, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 26),] III peatükis osutatud andmete põhjal tehakse kindlaks, et varjupaigataotleja on kolmandast riigist maismaa, mere või õhu kaudu tulles ebaseaduslikult ületanud mõne liikmesriigi piiri, vastutab varjupaigataotluse läbivaatamise eest liikmesriik, kuhu sel viisil siseneti. See vastutus lõpeb 12 kuu möödumisel ebaseadusliku piiriületuse päevast.

2. Kui liikmesriiki ei saa või enam ei saa käsitleda lõike 1 kohaselt vastutavana ja kui artikli 18 lõikes 3 osutatud kahes loendis kirjeldatud otseste või kaudsete tõendite põhjal tehakse kindlaks, et varjupaigataotleja, kes on sisenenud liikmesriikide territooriumile ebaseaduslikult või kelle sisenemise asjaolusid ei saa kindlaks teha, on enne taotluse esitamist elanud vähemalt viis kuud järjest mõnes liikmesriigis, vastutab viimati nimetatud liikmesriik varjupaigataotluse läbivaatamise eest.

Kui liikmesriike, kus taotleja on elanud vähemalt viis kuud järjest, on mitu, vastutab varjupaigataotluse läbivaatamise eest liikmesriik, kus ta viimati on elanud.”

14 Selle määruse artikkel 13 näeb ette, et kui selles määruses loetletud kriteeriumide hierarhiast lähtudes ei ole võimalik varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutavat liikmesriiki määrata, vastutab läbivaatamise eest esimene liikmesriik, kellele taotlus esitati.

15 Määruse nr 343/2003 artikkel 16 näeb ette:

„1. Käesoleva määruse kohaselt varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutav liikmesriik on kohustatud:

a) artiklites 17–19 sätestatud tingimustel vastu võtma varjupaigataotleja, kes on esitanud taotluse mõnes muus liikmesriigis;

b) viima varjupaigataotluse läbivaatamise lõpule;

[...]

2. Kui liikmesriik väljastab taotlejale elamisloa, lähevad lõikes 1 täpsustatud kohustused üle sellele liikmesriigile.

3. Lõikes 1 täpsustatud kohustused langevad ära, kui kolmanda riigi kodanik on liikmesriikide territooriumilt lahkunud vähemalt kolmeks kuuks, välja arvatud juhul, kui kolmanda riigi kodanikul on vastutava liikmesriigi väljastatud kehtiv elamisluba.

[...]”.

16 Selle määruse artikli 17 kohaselt võib liikmesriik, kellele on esitatud varjupaigataotlus, juhul kui ta leiab, et taotluse läbivaatamise eest vastutab mõni muu liikmesriik, võimalikult kiiresti ja igal juhul kolme kuu jooksul varjupaigataotluse esitamisest paluda sellisel muul liikmesriigil taotleja vastu võtta.

17 Selle määruse artikkel 18 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Palve saajaks olev liikmesriik teeb kõik vajalikud kontrollimised ja teeb taotleja vastuvõtmiseks esitatud palve suhtes otsuse kahe kuu jooksul palve saamisest.

2. Käesolevas määruses sätestatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramise menetluses kasutatakse otseseid ja kaudseid tõendeid.

3. Artikli 27 lõikes 2 osutatud korras koostatakse ja vaadatakse korrapäraste ajavahemike tagant läbi kaks loendit, milles esitatakse otsesed ja kaudsed tõendid järgmistel alustel.

a) Otsesed tõendid:

i) Need hõlmavad vormilisi tõendeid, mille põhjal määratakse kindlaks käesoleva määruse kohane vastutus, kui vastupidised tõendid neid ümber ei lükka.

ii) Liikmesriigid esitavad artiklis 27 osutatud komiteele eri liiki haldusdokumentide näidised kooskõlas vormiliste tõendite loendis esitatud liigitusega.

b) Kaudsed tõendid:

i) Need hõlmavad kaudseid tõendeid, mis, olgugi et need on ümberlükatavad, võivad teatavatel juhtudel olla oma tõendusjõu poolest piisavad.

ii) Nende tõendusjõudu seoses vastutusega varjupaigataotluse läbivaatamise eest hinnatakse iga juhtumi puhul eraldi.

4. Tõendeid ei tohiks nõuda rohkem kui on vaja käesoleva määruse nõuetekohaseks kohaldamiseks.

5. Vormiliste tõendite puudumisel tunnistab palve saajaks olev liikmesriik end vastutavaks, kui kaudsed tõendid on omavahel kooskõlas, tõendatavad ja vastutavuse kindlakstegemiseks piisavalt üksikasjalikud.

[...]

7. Kui vastust ei anta lõikes 1 osutatud kahe kuu jooksul või lõikes 6 osutatud ühe kuu jooksul, loetakse palve rahuldatuks, millega kaasneb kohustus isik vastu võtta, sealhulgas võtta vajalikud meetmed tema saabumiseks.”

18 Määruse nr 343/2003 artikli 19 lõiked 1–4 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kui palve saajaks olev liikmesriik nõustub taotleja vastuvõtmisega, teatab liikmesriik, kus varjupaigataotlus esitati, taotlejale otsusest taotlust mitte läbi vaadata ja kohustusest anda taotleja üle vastutavale liikmesriigile.

2. Lõikes 1 osutatud otsus sisaldab põhjendust. See sisaldab üleandmise teostamistähtaega ja vajaduse korral teavet selle kohta, kuhu ja millal taotleja peaks ilmuma, kui ta reisib vastutavasse liikmesriiki omal käel. Selle otsuse võib edasi kaevata või taotleda selle uut läbivaatamist. Otsuse edasikaebamine või selle uuesti läbi vaatamine ei peata üleandmise teostamist, välja arvatud juhul, kui kohtud või pädevad asutused ei otsusta siseriikliku õiguse kohaselt teisiti.

3. Liikmesriik, kus varjupaigataotlus esitati, annab taotleja pärast asjaomaste liikmesriikide omavahelist nõupidamist vastutavale liikmesriigile üle kooskõlas oma siseriikliku õigusega esimesel võimalusel ja hiljemalt kuue kuu jooksul vastuvõtmispalve rahuldamisest või kaebuse või uuesti läbi vaatamise suhtes tehtud otsusest, kui sellel on peatav toime.

[...]

4. Kui üleandmine ei toimu kuue kuu jooksul, lasub vastutus liikmesriigil, kus varjupaigataotlus esitati. Nimetatud tähtaega võib pikendada kõige rohkem ühe aastani, kui üleandmist ei saa teostada varjupaigataotleja vangistuse tõttu, või kõige rohkem kaheksateistkümne kuuni, kui varjupaigataotleja varjab ennast.”

19 Määrus nr 343/2003 tunnistati kehtetuks ja asendati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrusega (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest (uuesti sõnastatud) (ELT 180, lk 31).

Määrus (EÜ) nr 1560/2003

20 Komisjoni 2. septembri 2003. aasta määruse (EÜ) nr 1560/2003, millega kehtestatakse üksikasjalikud rakenduseeskirjad määrusele nr 343/2003 (ELT L 222, lk 3; ELT eriväljaanne 19/06, lk 200), artikkel 3 „Vastuvõtmispalvete menetlemine" on sõnastatud järgmiselt:

„1. Palves esitatud asjaolud ja õiguslikud põhjused vaadatakse läbi määruse (EÜ) nr 343/2003 sätteid ja käesoleva määruse II lisas sätestatud otseste ja kaudsete tõendite loendeid silmas pidades.

2. Olenemata sellest, millistele määruse (EÜ) nr 343/2003 kriteeriumidele ja sätetele tuginetakse, uurib palve saajaks olev liikmesriik nimetatud määruse artikli 18 lõigetes 1 ja 6 ettenähtud tähtaja jooksul põhjalikult ja erapooletult ja kogu talle otseselt või kaudselt kättesaadava teabe alusel, kas ta vastutab varjupaigataotluse läbivaatamise eest. Kui palve saajaks oleva liikmesriigi sooritatava uurimise käigus selgub, et ta on vastutav vähemalt ühe nimetatud määruses sätestatud kriteeriumi alusel, tunnustab ta oma vastutust."

21 Määruse nr 1560/2003 artikkel 4 „Tagasivõtmispalvete menetlemine" sätestab:

„Kui tagasivõtmispalve põhineb Eurodac-süsteemi kesküksuse esitatud teabel, mida palve esitajaks olev liikmesriik on kontrollinud määruse (EÜ) nr 2725/2000 artikli 4 lõike 6 kohaselt, tunnustab palve saajaks olev liikmesriik oma vastutust, välja arvatud juhul, kui teostatud uurimise käigus selgub, et tema kohustused on ära langenud määruse (EÜ) nr 343/2003 artikli 4 lõike 5 teise lõigu või artikli 16 lõike 2, 3 või 4 alusel. Kohustuste äralangemisele nimetatud sätete alusel võib tugineda üksnes asitõendite või varjupaigataotleja põhjendatud ja tõendatavate avalduste põhjal."

22 Selle määruse artikkel 5 „Eitav vastus" näeb ette:

„1. Kui palve saajaks olev liikmesriik leiab pärast uurimist, et esitatud tõenditest ei nähtu, et ta on vastutav, sisaldab eitav vastus, mille ta saadab palve esitajaks olevale liikmesriigile, keeldumise täielikku ja üksikasjalikku põhjendust.

2. Kui palve esitajaks oleva liikmesriigi arvates põhineb selline keeldumine väärhinnangul või kui tema käsutuses on täiendavaid tõendeid, võib ta paluda oma palve uuesti läbi vaadata. Seda võimalust tuleb kasutada kolme nädala jooksul eitava vastuse saamisest. Palve saajaks olev liikmesriik püüab vastata kahe nädala jooksul. Igal juhul ei pikenda see täiendav menetlus määruse (EÜ) nr 343/2003 artikli 18 lõigetes 1 ja 6 ning artikli 20 lõike 1 punktis b sätestatud tähtaegu."

23 Selle määruse artikkel 14 „Lepitamine" on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kui liikmesriigid ei suuda lahendada vaidlust, mis käsitleb kas üleandmise või määruse (EÜ) nr 343/2003 artikli 15 kohase sugulaste kokkuviimise vajalikkust või seda, millises liikmesriigis tuleks asjaomased isikud taas kokku viia, võivad nad rakendada käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud lepitusmenetlust.

2. Lepitusmenetlus algatatakse taotlusega, mille mõni vaidluses osalev liikmesriik esitab määruse (EÜ) nr 343/2003 artikliga 27 asutatud komitee esimehele. Lepitusmenetluse rakendamisega nõustumisel võtavad liikmesriigid kohustuse võtta väljapakutavat lahendust võimalikult suurel määral arvesse.

Komitee esimees määrab kolm komitee liiget, kes esindavad kolme asjaga mitteseotud liikmesriiki. Vaidlusosaliste väited esitatakse neile kirjalikult või suuliselt ja pärast asja arutamist pakuvad nad ühe kuu jooksul välja lahenduse, mis on vajaduse korral hääletusele pandud.

Arutamist juhib komitee esimees või tema asetäitja. Ta võib esitada oma seisukoha, kuid ei tohi hääletada.

Väljapakutud lahendus on lõplik ja pöördumatu, sõltumata sellest, kas vaidlusosalised kiidavad selle heaks või lükkavad selle tagasi."

24 Nimetatud artikkel 14 tunnistati määrusega nr 604/2013 kehtetuks, kuid selle sisu on korratud nimetatud määruse artiklis 37.

Direktiiv 2005/85

25 Direktiivi 2005/85 põhjenduses 29 on sätestatud:

„Käesolev direktiiv ei käsitle menetlusi, mida reguleerib [määrus nr 343/2003]."

Austria õigus

26 Bundesgesetz über die Gewährung von Asyl (Asylgesetz 2005) (varjupaiga tagamist käsitlev 2005. aasta föderaalseadus (2005. aasta varjupaigaseadus), *Bundesgesetzblatt* I, 100/2005) näeb § 18 lõikes 1 ette:

„Bundesasylamt ja Asylgerichtshof [varjupaigaküsimustes pädev kohus] peavad omal algatusel tagama igas menetluse faasis, et tehakse kättesaadavaks otsuse tarvis vajalik teave või et täiendatakse taotluse põhistamiseks esitatud asjaoludega seonduvat teavet, et määratakse kindlaks esitatud tõendid ning täiendatakse neid ning et üldiselt tehakse kättesaadavaks kogu taotluse põhistamiseks vajalik teave. Vajaduse korral nõuavad nad omal algatusel vajalikke tõendeid."

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

27 S. Abdullahi on 22-aastane Somaalia kodanik. Ta sisenes 2011. aasta aprillis lennukiga Süüriasse ja sama aasta juulis Türgi kaudu veeteed mööda ebaseaduslikult Kreekasse. Varjupaigataotlust S. Abdullahi Kreeka valitsusele ei esitanud. Vahendajate abil sisenes ta koos teiste isikutega endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi, Serbia ja Ungari kaudu Austriasse. Austria politseiametnikud pidasid S. Abdullahi kinni Austrias, Ungari piiri lähedal; nad tuvastasid muu hulgas ka tema kaaslasi küsitledes S. Abdullahi reisiteekonna.

28 Austrias esitas S. Abdullahi 29. augustil 2011 pädevale ametiasutusele (Bundesasylamt) rahvusvahelise kaitse taotluse. Bundesasylamt esitas 7. septembril 2011 Ungarile määruse nr 343/2003 artikli 10 lõike 1 alusel vastuvõtmispalve, mille viimane rahuldas 29. septembri 2011. aasta kirjaga. Ungari põhjendas otsust, märkides, et S. Abdullahi esitatud teabe (Austria Vabariigi edastatud kujul) ning ebaseaduslike sisserändajate reisiteekonda käsitleva üldise teabe põhjal oli piisavalt tõendeid selle kohta, et Serbiast tulles sisenes huvitatud isik ebaseaduslikult Ungarisse ja suundus vahetult pärast seda Austriasse.

29 Bundesasylamt jättis 30. septembri 2011. aasta otsusega S. Abdullahi varjupaigataotluse Austrias vastuvõetamatuse tõttu rahuldamata ja määras tema üleandmise Ungari Vabariigile.

30 S. Abdullahi esitas selle otsuse peale kaebuse, mille Asylgerichtshof rahuldas menetlusnormide rikkumise tõttu 5. detsembri 2011. aasta otsusega. Kaebuses olevat nimelt kritiseeritud Ungaris varjupaiga valdkonnas valitsevat olukorda Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK") artikli 3 seisukohast, mis keelab piinamise ning ebainimliku ja alandava kohtlemise, ning väidetud, et Bundesasylamt hindas Ungaris valitsevat olukorda aegunud allikate alusel.

31 Asylgerichtshofi sellise otsuse tagajärjel viis Bundesasylamt läbi uue haldusmenetluse ning jättis varjupaigataotluse uuesti 26. jaanuari 2012. aasta otsusega vastuvõetamatuse rahuldamata, määrates ühtlasi S. Abdullahi üleandmise Ungarile. Oma otsuse põhistamiseks väljendas Bundesasylamt, kes oli oma Ungarit puudutavat teavet ajakohastanud, eeskätt seisukohta, et S. Abdullahi üleandmine Ungarile ei riku viimase EIÕK artiklist 3 tulenevaid õigusi.

32 S. Abdullahi esitas selle otsuse peale 13. veebruaril 2012 uuesti kaebuse Asylgerichtshofile; nimetatud kaebuses väitis S. Abdullahi esimest korda, et tegelikult oli tema varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutav liikmesriik hoopis Kreeka Vabariik, mitte Ungari. Ta väitis siiski, et kuna Kreekas ei järgita teatud aspektidest inimõigusi, siis peavad tema varjupaigataotluse läbi vaatama Austria ametiasutused.

33 Austria ametiasutused ei algatanud konsulteerimismenetlust Kreeka Vabariigiga ega esitanud sellele liikmesriigile vastuvõtmispalvet.

34 Asylgerichtshof jättis S. Abdullahi kaebuse põhjendamatuse tõttu rahuldamata 14. veebruari 2012. aasta otsusega, leides, et vastavalt määruse nr 343/2003 artikli 10 lõikele 1 oli varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutav liikmesriik Ungari.

35 S. Abdullahi kaebas selle otsuse peale edasi Verfassungsgerichtshofile (põhiseaduslikkuse järelevalve kohus); kaebuses oli sisuliselt korratud argumenti, mille kohaselt varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutav liikmesriik ei olnud mitte Ungari, vaid Kreeka Vabariik. Verfassungsgerichtshof tühistas 27. juuni 2012. aasta otsusega U 350/12-12 Asylgerichtshofi 14. veebruari 2012. aasta otsuse. Seda otsust põhistati viitega ühele teisele kohtuotsusele, mis tehti samal päeval sarnases kohtuasjas (otsus U 330/12-12). Viimati nimetatud otsuses määratles Verfassungsgerichtshof „kahtlasena" käsituse, millele Asylgerichtshof tugines S. Abdullahi Ungarile üleandmist kinnitava otsuse tegemisel, st käsituse, mille kohaselt langeb määruse nr 343/2003 artikli 10 lõike 1 alusel tekkinud vastutus (käesoleval juhul Kreeka Vabariigi vastutus) ära niipea, kui isik viibib kas või lühikest aega kolmandas riigis (käesolevas asjas endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik ja Serbia). Verfassungsgerichtshof on seisukohal, et vaatamata sellele, et Asylgerichtshof õigustas oma otsust määrust nr 343/2003 käsitleva Saksamaa ja Austria doktriini alusel, et otsustada, et vastutav liikmesriik on Ungari, olevat teatavad Austria autorid ka vastupidisel seisukohal. Asjaolu, et S. Abdullahi jätkas oma teekonda kolmandasse riiki, oleks tinginud Kreeka Vabariigi kohustuse see isik vastu võtta äralangemise vastavalt määruse nr 343/2003 artikli 16 lõikele 3 tema arvates üksnes siis, kui asjaomane isik oleks lahkunud liikmesriikide territooriumilt vähemalt kolmeks kuuks. Lisaks ei olevat viide Euroopa Kohtu 21. detsembri 2011. aasta otsusele liidetud kohtuasjades C-411/10 ja C-493/10: N. S. jt (EKL 2011, lk I-13905) asjakohane, sest selle kohtuasja faktilised asjaolud ei ole võrreldavad käesoleva kohtuasja faktiliste asjaoludega.

36 Olles seisukohal, et küsimuse oleks pidanud esitama eelotsusetaotlusega Euroopa Kohtule, tühistas Verfassungsgerichtshof Asylgerichtshofi otsuse põhjendusel, et see kohus oli rikkunud S. Abdullahi õigust oma asja menetlemisele kohtus, kes on selleks seaduse kohaselt pädev (nn „seaduses ettenähtud kohtu" põhimõte).

37 See Verfassungsgerichtshofi 27. juuni 2012. aasta otsus tehti Asylgerichtshofile teatavaks 10. juulil 2012. Sellest ajast alates on menetlus Asylgerichtshofis pooleli.

38 Kuna Verfassungsgerichtshof seadis kahtluse alla tähtsuse, mida omistati asjaolule, et liikmesriik on oma vastutust tunnustanud, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus esiteks selgitusi selle kohta. Ta märgib, et liikmesriigi vastutuse kontrollimine tingiks väga laiaulatusliku kontrollimiskohustuse, mis on vastuolus vastutava liikmesriigi kiire määramise nõudega. Lisaks, ehkki määrus nr 343/2003 näeb varjupaigataotlejale ette õiguse oma üleandmine vaidlustada, ei anna see tema arvates õigust varjupaigamenetlusele teatud kindlas varjupaigataotleja valitud liikmesriigis. Nimetatud määrusega kehtestatud korra kohaselt on tema arvates vaid liikmesriikidel omavahelistes suhetes subjektiivsed õigused – millega seoses saab kaebusi esitada – seoses vastutuse kriteeriumide järgimisega. Asylgerichtshof rõhutab lisaks asjaolu, et siseriikliku kohtu otsus, mille kohaselt vastutab mõni muu riik, võib praktikas osutuda selliseks, mida ei ole sellise liikmesriigi suhtes enam võimalik rakendada määruses endas kehtestatud tähtaegade tõttu.

39 Teiseks on Asylgerichtshofil kahtlusi seoses Kreeka Vabariigi võimaliku vastutusega, kui Ungari poolse vastutuse tunnustamisega ei tule arvestada. Viidates 3. mai 2012. aasta otsuse kohtuasjas C-620/10: Kastrati punktidele 44 ja 45, tuletab eelotsusetaotluse esitanud kohus neist, et määruse nr 343/2003 artikli 16 lõige 3, mille kohaselt vastutava liikmesriigi kohustused langevad ära, kui varjupaigataotleja on liikmesriikide territooriumilt lahkunud vähemalt kolmeks kuuks, ei ole kohaldatav juhul, kui varjupaigataotlust ei ole veel esitatud. Ta märgib lisaks, et see säte paikneb selle määruse menetlusnormide hulgas ja mitte selle määruse III peatükis, mis kehtestab sisulise pädevuse kriteeriumid. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib lisaks, et samuti on määruses nr 1560/2003 mainitud määruse nr 343/2003 artikli 16 lõiget 3 üksnes artiklis 4, mis käsitleb tagasivõtmispalveid, aga mitte artiklis 3, mis käsitleb vastuvõtmispalveid. Nimetatud kohus rõhutab lõpuks, et asjaolu, et tuleb kontrollida varjupaigataotleja teekonda ning tema liidu territooriumile sisenemise ja sellelt väljumise kuupäevi, võtab tõenäoliselt palju aega ja põhjustab delikaatseid tõendamisprobleeme, millest tulenevalt pikeneb menetluse kestus ning ebakindel faas varjupaigataotleja jaoks.

40 Kolmandaks ja viimaseks, juhul kui tuleb asuda seisukohale, et põhikohtuasjas oli vastutav riik Kreeka Vabariik, märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kui üleandmine Kreeka Vabariigile ei ole võimalik selle riigi kogu varjupaigasüsteemi läbivate puuduste tõttu, on varjupaigataotlejatel seetõttu võimalus valida see sihtliikmesriik, kes vastutab sisuliselt varjupaigamenetluse rakendamise eest; see aga oleks määruse nr 343/2003 eesmärkidega vastuolus. Tal on nende kaalutluste tõttu kahtlusi, kas Kreeka Vabariiki on võimalik kohe algusest peale, st juba vastutava liikmesriigi määramise staadiumis kõrvale jätta. Teine võimalus oleks võtta Ungarit arvesse „järgmiste kriteeriumide" hindamisel; seda väljendit on kasutatud eespool viidatud kohtuotsuse N. S. jt punktis 96 ning sellega seoses tekib küsimusi.

41 Nende asjaoludega arvestades otsustas Asylgerichtshof menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas määruse nr 343/2003 artiklit 19 koosmõjus määruse nr 343/2003 artikliga 18 tuleb tõlgendada nii, et nimetatud sätete kohaselt nõusoleku andnud liikmesriik on see liikmesriik, kes vastutab varjupaigataotluse läbivaatamise eest määruse nr 343/2003 artikli 16 lõike 1 sissejuhatava lause tähenduses, või on varjupaigataotluste kohta tehtud otsuste peale esitatud kaebusi menetlev siseriiklik organ, kui ta jõuab määruse nr 343/2003 artikli 19 lõike 2 alusel esitatud edasikaebuse või uuesti läbivaatamise taotluse menetlemise käigus – olenemata kõnealusest nõusolekust – järeldusele, et vastavalt määruse nr 343/2003 III peatükile on vastutav liikmesriik mõni muu riik (kuigi sellele riigile ei ole vastuvõtmispalvet esitatud või ei ole see riik nõusolekut andnud), kohustatud liidu õiguse alusel siduvalt tuvastama, et tema juures pooleliolevas edasikaebuse või uuesti läbivaatamise taotluse menetluses on vastutav kõnealune muu liikmesriik? Kas sellega seoses on igal varjupaigataotlejal subjektiivsed õigused lasta oma varjupaigataotlus läbi vaadata konkreetsel vastutaval liikmesriigil, kes on määratud vastutava liikmesriigi määramise kriteeriumide kohaselt?

2. Kas määruse nr 343/2003 artikli 10 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriik, kuhu sisenemine oli esimene ebaseaduslik sisenemine („esimene liikmesriik”), peab tunnistama oma vastutust kolmanda riigi kodaniku varjupaigataotluse läbivaatamise eest järgmiste asjaolude esinemise korral:

   Kolmandast riigist tulev kolmanda riigi kodanik siseneb ebaseaduslikult asjaomasesse esimesse liikmesriiki. Ta ei esita seal varjupaigataotlust. Seejärel lahkub ta riigist ja siseneb kolmandasse riiki. Vähem kui kolme kuu pärast lahkub ta kolmandast riigist ja siseneb ebaseaduslikult mõnda muusse EL liikmesriiki („teine liikmesriik”). Kõnealusest teisest liikmesriigist suundub ta kohe otse kolmandasse liikmesriiki ja esitab seal esimese varjupaigataotluse. Selleks ajaks on ebaseaduslikust sisenemisest esimesse liikmesriiki möödunud vähem kui 12 kuud.

3. Kas olenemata teisele küsimusele antavast vastusest tuleb juhul, kui selles küsimuses nimetatud „esimene liikmesriik” on liikmesriik, kelle varjupaigasüsteemis on tuvastatud kogu süsteemi läbivad puudused, mis on võrreldavad [Euroopa Inimõiguste Kohtu] 21. jaanuari 2011. aasta otsuses nr 30.696/09: M.S.S. kirjeldatud puudustega, määrata esmajärjekorras vastutav liikmesriik määruse nr 343/2003 tähenduses teistel alustel, olenemata Euroopa Kohtu [eespool viidatud kohtuotsusest N. S. jt]? Kas lähtuda võib eeskätt sellest, et sellises liikmesriigis viibimine ei saa algusest peale olla asjaolu, millest tuleneb liikmesriigi vastutus määruse nr 343/2003 artikli 10 tähenduses?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

42 Oma esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, kas määruse nr 343/2003 artikli 19 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et see kohustab liikmesriike nägema ette, et varjupaigataotlejal on õigus taotleda määruse artikli 19 lõike 1 alusel tehtud üleandmisotsuse peale edasi kaebamise raames vastutava liikmesriigi määramise kontrollimist, tuginedes nimetatud määruse III peatükis esitatud kriteeriumide väärale kohaldamisele.

Euroopa Kohtule esitatud seisukohad

43 S. Abdullahi ning Euroopa Komisjon väidavad, et kaebusi menetlev organ peab kontrollima vastutuse kriteeriumide järgimist. Nad viitavad määruse nr 343/2003 põhjendusele 4, mille kohaselt vastutava liikmesriigi määramise meetod peab „põhinema liikmesriikide ja asjaomaste isikute seisukohast erapooletutel ja õiglastel alustel”.

44 S. Abdullahi väidab, et seeläbi, et määrusega nr 343/2003 on kehtestatud vastutava liikmesriigi määramise objektiivsed kriteeriumid, on varjupaigataotlejatele antud subjektiivsed õigused; viimased võivad taotleda, et kontrollitaks nende kriteeriumide, sealhulgas vastutuse äralangemist põhjustavate faktiliste tingimuste kohaldamise õiguspärasust. Selline tõlgendus vastab tema väitel harta artikli 47 nõuetele. Lisaks väidab ta, et määrus nr 343/2003 ei näe ette, et selline õiguspärasuse kontroll peab olema piiratud, nähes näiteks ette selle piiramise omavoli puudumise kontrolliga.

45 Viidates samuti harta artiklile 47 väidab komisjon, et määruse nr 343/2003 artikli 19 lõikes 2 ette nähtud kaebuse tõhususe põhimõte tähendab, et varjupaigataotleja võib taotleda enda üleandmise palve saajaks olevale liikmesriigile õiguspärasuse kontrollimist; see hõlmab ka küsimust sellest, kas määruses nr 343/2003 ette nähtud kriteeriumide hierarhiat või tähtaegu on järgitud. Varjupaigataotleja võivat samuti esitada põhjused, miks on usutav, et teda võidakse ebainimlikult või alandavalt kohelda harta artikli 4 tähenduses liikmesriigis, kellele ta üle antakse. Kui kaebusi menetlev organ jõuab järeldusele, et vaidlustatud otsus ei ole õiguspärane, peaks ta seda muutma või selle tühistama ning

määrama ise liikmesriigi, keda ta peab vastutavaks varjupaigataotluse läbivaatamise eest. Liikmesriik, kellele varjupaigataotlus esitati, peaks sellisel juhul uuesti algatama määruse nr 343/2003 artiklites 17–19 ette nähtud menetluse.

46 Kreeka, Ungari, Ühendkuningriigi ja Šveitsi valitsus leiavad seevastu, et vastavalt määruse nr 343/2003 artikli 19 lõikele 1 saab kaebus puudutada üksnes otsust jätta taotlus läbi vaatamata ja kohustust anda taotleja üle. Kaebuse aluseks saab olla üksnes konkreetsete õiguste rikkumine, näiteks see, et liikmesriigis, kellele üle antakse, rikutakse põhiõigusi, või perekonna ühtsuse kaitse. Kreeka, Ungari ja Ühendkuningriigi valitsus rõhutavad, et vastutava liikmesriigiga seotud uurimine või teise liikmesriigiga konsulteerimine põhjustaksid hilinemist, samas kui määrus nr 343/2003 rõhutab varjupaigataotluste kiire menetlemise vajadust. Sellised uurimised ei ole nende arvates põhjendatud, kuivõrd liikmesriigi nõusoleku saamisega on nende arvates määruse nr 343/2003 eesmärk saavutatud; nimetatud eesmärk seisneb varjupaigataotluse menetlemise eest vastutava riigi määramises.

Euroopa Kohtu vastus

47 Küsimus puudutab määruse nr 343/2003 tõlgendamist ning seda, millised õigused annab varjupaigataotlejatele nimetatud määrus, mis kujutab endast Euroopa Liidu poolt kehtestatud Euroopa ühise varjupaigasüsteemi osa.

48 Selles osas on oluline meenutada, et ELTL artikli 288 teise lõigu kohaselt kohaldatakse määrust üldiselt, see on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides. Seega võib määrus oma olemuse ja funktsiooni tõttu liidu õiguse allikate süsteemis anda üksikisikutele õigusi, mida siseriiklikud kohtud on kohustatud kaitsma (10. oktoobri 1973. aasta otsus kohtuasjas 34/73: Variola, EKL 1973, lk 981, punkt 8; 17. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-253/00: Muñoz ja Superior Fruiticola, EKL 2002, lk I-7289, punkt 27, ja 14. juuli 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-4/10 ja C-27/10: Bureau National Interprofessionnel du Cognac, EKL 2011, lk I-6131, punkt 40).

49 Tuleb kontrollida, millises ulatuses annavad määruse nr 343/2003 III peatükis sisalduvad sätted tegelikult varjupaigataotlejatele õigusi, mida siseriiklikud kohtud on kohustatud kaitsma.

50 Eelnevalt on oluline märkida, et määrus nr 343/2003 näeb ette vaid ühe edasikaebamise võimaluse, nimelt selle artikli 19 lõike 2 kohase edasikaebuse. See säte näeb varjupaigataotlejale ette võimaluse edasi kaevata otsus jätta varjupaigataotlus läbi vaatamata ja anda varjupaigataotleja üle vastutavale liikmesriigile või taotleda sellise otsuse uut läbivaatamist. Lisaks ei ole direktiiv 2005/85, mis kirjeldab V peatükis eeskätt apellatsioonimenetlusi varjupaigataotluste läbivaatamise raames, vastavalt selle põhjendusele 29 kohaldatav menetluste suhtes, mida reguleerib määrus nr 343/2003.

51 Mis puudutab määruse nr 343/2003 artikli 19 lõikes 2 ette nähtud edasikaebamise võimaluse ulatust, siis tuleb seda määrust tõlgendades lähtuda mitte ainult selle sätete sõnastusest, vaid ka selle üldisest ülesehitusest, eesmärkidest ja kontekstist, eeskätt arvestades selle arengut seoses süsteemiga, mille osaks see on.

52 Selles osas on sobilik meenutada esiteks, et Euroopa ühine varjupaigasüsteem loodi kontekstis, mis võimaldas eeldada, et kõik selles osalevad riigid, nii liikmesriigid kui kolmandad riigid, järgivad põhiõigusi, sealhulgas Genfi konventsioonis, 1967. aasta protokollis ja EIÕK-s sätestatud õigusi, ja et liikmesriigid saavad selles osas üksteist vastastikku usaldada (eespool viidatud kohtuotsus N. S. jt, punkt 78).

53 Just sellest vastastikuse usalduse põhimõttest lähtudes võttis liidu seadusandja vastu määruse nr 343/2003, et ratsionaliseerida varjupaigataotluste menetlemist ja hoida ära seda, et see süsteem ummistuks liikmesriikide ametiasutuste kohustuse tõttu menetleda ühe ja sama taotleja poolt esitatud erinevaid taotlusi, suurendada õiguskindlust seoses varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava

liikmesriigi määramisega ja seega vältida *forum shopping*'ut, kusjuures kõige selle põhieesmärk on kiirendada taotluste menetlemist nii varjupaigataotlejate kui osalisriikide huvides (eespool viidatud kohtuotsus N. S. jt, punkt 79).

54 Teiseks ühtlustati varjupaigataotluste suhtes kohaldatavaid eeskirju suures ulatuses liidu tasandil eeskätt ja viimati direktiividega 2011/95 ja 2013/32.

55 Sellest tulenevalt vaadatakse varjupaigataotleja taotlus suures osas läbi samu eeskirju järgides, olenemata sellest, milline liikmesriik on varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutav määruse nr 343/2003 alusel.

56 Lisaks annavad mõned määruste nr 343/2003 ja nr 1560/2003 sätetest tunnistust liidu seadusandja tahtest kehtestada varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramist puudutavas sarnaselt Dublini konventsioonile liikmesriikidevahelisi suhteid reguleerivad korralduslikud eeskirjad (vt analoogia alusel 13. juuni 2013. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-671/11–C-676/11: Unanimes jt, punkt 28, ja otsus kohtuasjas C-3/12: Syndicat OP, punkt 29).

57 Nii on määruse nr 343/2003 artikli 3 lõike 2 (nn „suveräänsusklausel") ja artikli 15 lõike 1 (humanitaarklausel) eesmärk säilitada liikmesriikide eesõigused varjupaigaõiguse andmise üle otsustamisel olenemata sellest, milline liikmesriik vastutab varjupaigataotluse läbivaatamise eest selles määruses kehtestatud kriteeriumide kohaselt. Kuna tegemist on vabatahtlikkuse alusel kohaldatavate sätetega, annavad need liikmesriikidele ulatusliku kaalutlusõiguse (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus N. S. jt, punkt 65, ja 6. novembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-245/11: K, punkt 27).

58 Samuti võimaldab määruse nr 343/2003 artikkel 23 liikmesriikidel sõlmida omavahel kahepoolseid halduskokkuleppeid, mis käsitlevad selle määruse rakendamise praktilisi üksikasju ja võivad käsitleda eeskätt varjupaigataotlejate vastuvõtmis- ja tagasivõtmispalvete edastamise ja läbivaatamisega seotud menetluste lihtsustamist ja asjaomaste tähtaegade lühendamist. Lisaks sellele näeb määruse nr 1560/2003 artikli 14 lõige 1 – praeguse seisuga määruse nr 604/2013 artikkel 37 – ette, et kui liikmesriigid ei suuda lahendada vaidlust mis tahes küsimuses, mis on seotud määruse nr 343/2003 kohaldamisega, võivad nad rakendada lepitusmenetlust, milles osalevad kolm komitee liiget, kes esindavad kolme asjaga mitteseotud liikmesriiki, kuid mille raames ei ole ette nähtud, et varjupaigataotleja kas või ära kuulataks.

59 Lõpuks on määruse nr 343/2003 üks peamisi eesmärke (nagu tuleneb selle põhjendustest 3 ja 4) selge ja toimiva menetluse kehtestamine, mis võimaldaks kiiresti määrata varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi, et tagada tegelik juurdepääs pagulasseisundi kindlakstegemise menetlusele ja mitte seada ohtu varjupaigataotluste kiire menetlemise eesmärki.

60 Käesolevas kohtuasjas on vaidlustatud otsuseks see otsus, millega liikmesriik, kus põhikohtuasja kaebaja esitas oma varjupaigataotluse, otsustas jätta nimetatud taotluse läbi vaatamata ja anda selle isiku üle teisele liikmesriigile. See teine liikmesriik nõustus põhikohtuasja kaebaja vastu võtma määruse nr 343/2003 artikli 10 lõikes 1 ette nähtud kriteeriumi alusel, st kui liikmesriik, kuhu sisenedes sisenes põhikohtuasja kaebaja esimest korda liidu territooriumile. Sellises olukorras, kus liikmesriik on nõustunud isiku vastu võtma, ning arvestades käesoleva kohtuotsuse punktides 52 ja 53 nimetatud asjaoludega, saab varjupaigataotleja selle kriteeriumi valiku vaidlustada vaid siis, kui ta tugineb liikmesriigi varjupaigamenetluses ja varjupaigataotlejate vastuvõtutingimustes esinevatele süsteemsetele puudustele, mis kujutavad endast tõsist ja tõendatud alust arvamaks, et varjupaigataotlejat võidakse tõepoolest kohelda ebainimlikult või alandavalt harta artikli 4 tähenduses (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus N. S. jt, punktid 94 ja 106, ning 14. novembri 2013. aasta otsus kohtuasjas C-4/11: Puid, punkt 30).

61 Kuid nagu nähtub Euroopa Kohtule esitatud kohtutoimikust, ei ole ühtegi kaudset tõendit, mis võimaldaks asuda seisukohale, et põhikohtuasjas on see nii.

62 Arvestades kõigi eespool toodud kaalutlustega, tuleb esimesele küsimusele vastata, et määruse nr 343/2003 artikli 19 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et olukorras, kus liikmesriik on nõustunud varjupaigataotleja vastu võtma nimetatud määruse artikli 10 lõikes 1 ette nähtud kriteeriumi alusel, st kui liikmesriik, kuhu sisenedes sisenes varjupaigataotleja esimest korda liidu territooriumile, saab see varjupaigataotleja selle kriteeriumi valiku vaidlustada vaid siis, kui ta tugineb liikmesriigi varjupaigamenetluses ja varjupaigataotlejate vastuvõtutingimustes esinevatele süsteemsetele puudustele, mis kujutavad endast tõsist ja tõendatud alust arvamaks, et seda varjupaigataotlejat võidakse tõepoolest kohelda ebainimlikult või alandavalt harta artikli 4 tähenduses.

Teine ja kolmas küsimus

63 Kuna ülejäänud kaks eelotsuse küsimust esitati juhuks, kui oleks otsustatud, et varjupaigataotlejal oli õigus nõuda oma varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramise kontrollimist, siis ei ole neile vaja vastata.

Kohtukulud

64 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Nõukogu 18. veebruari 2003. aasta määruse (EÜ) nr 343/2003, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest, artikli 19 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et olukorras, kus liikmesriik on nõustunud varjupaigataotleja vastu võtma nimetatud määruse artikli 10 lõikes 1 ette nähtud kriteeriumi alusel, st kui liikmesriik, kuhu sisenedes sisenes varjupaigataotleja esimest korda liidu territooriumile, saab see varjupaigataotleja selle kriteeriumi valiku vaidlustada vaid siis, kui ta tugineb liikmesriigi varjupaigamenetluses ja varjupaigataotlejate vastuvõtutingimustes esinevatele süsteemsetele puudustele, mis kujutavad endast tõsist ja tõendatud alust arvamaks, et seda varjupaigataotlejat võidakse tõepoolest kohelda ebainimlikult või alandavalt Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 4 tähenduses.

Allkirjad